

Veilig werken met ladders, trappen en steigers op binnenstedelijke bouwlocaties

Inspectieactie voorjaar 2012

Jaarlijks gebeuren in de bouw nog veel ongevallen door vallen van hoogte. Regelmatig is het niet veilig gebruiken van ladders, trappen en steigers de oorzaak van een val, met verzuim en letsel als gevolg. In de periode van 16 april t/m 4 mei 2012 is als onderdeel van de sectorstrategie Bouw, in de vorm van een bouwinspectieactie, intensief geïnspecteerd op het veilige gebruik van klimmaterieel en rolsteigers op bouwlocaties in binnensteden. Daarbij zijn vooral kleinere bouwlocaties bezocht in binnenstedelijk gebied. Deze vaak kleinschalige bouwwerken komen bij reguliere bouwplaatsinspecties vaak minder aan bod. Het betreft nieuwbouw, renovatie, onderhoud, sloop en installatiewerkzaamheden.

Inspectieonderwerpen

Bij de inspectieactie is primair geïnspecteerd op het voorkómen van valgevaar, waarbij de focus was gericht op het gebruik van ladders, trappen, rol- en kamersteigers.

Algemeen arbeidsplaats

Een arbeidplaats moet veilig en ordelijk zijn ingericht. Ter voorkoming van het valgevaar zijn specifieke bepalingen van kracht. Maatregelen en voorzieningen ter voorkoming van het valgevaar zijn in zijn algemeenheid bekend en in arbocatalogi en vakliteratuur beschreven. Het gaat dan bijv. om doelmatig aangebrachte randbeveiligingen, zoals leuningen of hekwerken, langs vloeren, steigers en daken.

Op kleinere bouwlocaties in binnenstedelijk gebied is de beschikbare ruimte vaak beperkt. Dat bemoeilijkt de aanvoer en opslag van materiaal en materieel. Daarbij komt dat meerdere bedrijven (werkgevers) nogal eens gelijktijdig werkzaam zijn. Ladders, trappen en steigers moeten veelvuldig verplaatst worden of er liggen materialen in de weg. Zelfs bij goed georganiseerde samenwerking is het risico van verkeerd gebruik, continu aanwezig. Een mobiele steiger, ladder of trap zijn immers voor veel werknemers alledaagse arbeidsmiddelen die veelvuldig verplaatst en gebruikt worden.

Arbidsmiddelen algemeen

De aan werknemers ter beschikking gestelde arbeidsmiddelen dienen geschikt te zijn voor de uit te voeren werkzaamheden en in een goede staat van onderhoud te verkeren. Ze dienen minimaal een jaarlijkse keuring te hebben ondergaan door een deskundig

persoon. Werknemers dienen bekend te zijn met montage-voorschriften en gebruiksaanwijzingen van de fabrikant.

Rol- en kamersteiger

Rol- en kamersteigers kenmerken zich door een snelle handmatige opbouw en zijn in de gebruiksfase gemakkelijk te verplaatsen. De onderdelen zijn licht van gewicht, op eenvoudige wijze te monteren en in verschillende configuraties op te bouwen. Het niet conform de voorschriften van de fabrikant opbouwen en gebruiken van mobiele steigers is regelmatig de oorzaak van een ongeval. Vaak zijn niet alle vereiste onderdelen aanwezig of worden deze gemakshalve niet gebruikt. Werkvloeren moeten ter voorkoming van het valgevaar met leuningen zijn beveiligd, tijdens gebruik moeten alle wielen zijn geremd, stabilisatoren en diagonalen moeten conform de montagevoorschriften zijn aangebracht en bij verplaatsen mogen zich geen personen op de (mobiele) steiger bevinden. Ze moeten worden opgesteld op een opgeruimde en vlakke stabiele ondergrond. Rolsteigers mogen niet langs de buitenzijde beklommen worden en geschikt zijn voor de uit te voeren werkzaamheden. Werkvloeren worden regelmatig te zwaar belast.

Ladders & trappen

Ladders en trappen zijn meestal arbeidsmiddelen die behoren tot het "vast" aan een bedrijfsauto verbonden materieel, waardoor de (minimaal) jaarlijkse keuring er bij inschiet. Gebreken worden daardoor niet hersteld. De instabiliteit van vrij staande ladders is een groot risico. Indien mogelijk moet voor een meer veiliger arbeidsmiddel gekozen worden. Omvallen of verschuiven van ladders moet voorkomen worden door een veilige opstelling en een correct gebruik. Vaak worden ladders niet vastgezet, zijn antislip voorzieningen niet aanwezig en is er geen veilige op- en overstap. Te ver buiten de ladderbomen of trap reiken en het belemmeren van een veilig houvast, bijv. door hanteren van gereedschap of dragen van materialen, zijn regelmatig oorzaak van een ongeval. Trappen zonder platform en een steunbeugel worden regelmatig hoger dan de derde trede van boven gebruikt.

Inspectieresultaten

Er zijn 653 bouwlocaties geïnspecteerd. Het betrof o.a. bouw-, onderhoud-, renovatie-, installatie- en

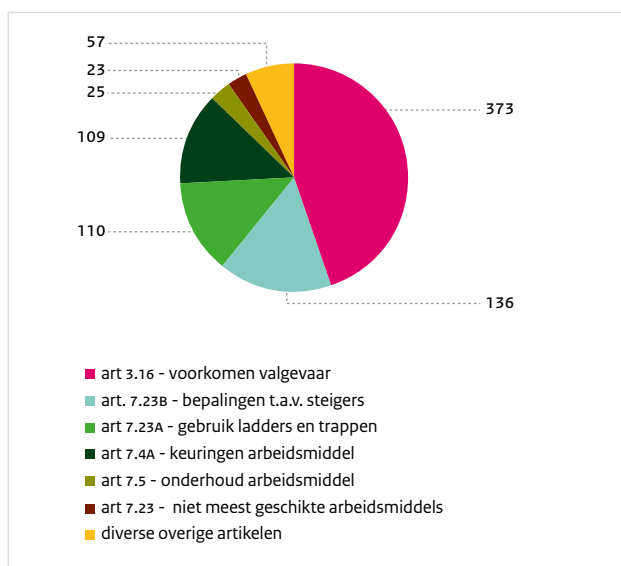
schilderwerk. Op 552 locaties was sprake van overtredingen, waarop de werkgever is aangesproken. Dat betekent dat in ruim 84% van de inspecties handhavend is opgetreden, (het gemiddelde handhavingspercentage over alle economische sectoren in 2011 bedroeg 64%; bron jaarverslag 2011 Inspectie SZW). Bij de inspecties werden in totaal 833 overtredingen geconstateerd. De volgende tabel geeft een overzicht van de ingezette handhavinginstrumenten.

Tabel 1 Overzicht inzet handhavinginstrument

Licht	Stimulering	24
Middelzwaar	Waarschuwing Arbo	473
Zwaar	Stillegging werkzaamheden	265
	Boeterapport	71 (waarvan 3x boete wknr.)

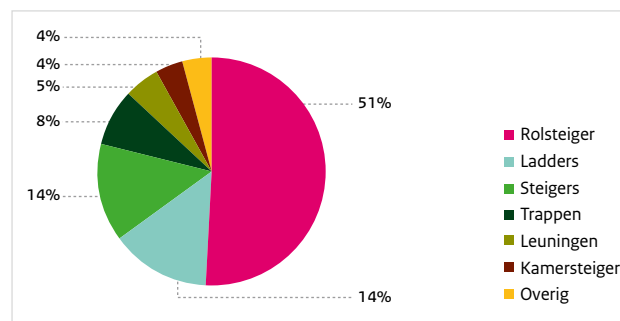
De meest voorkomende overtreding betrof het geheel of gedeeltelijk ontbreken van doelmatige voorzieningen of maatregelen ter voorkoming van het valgevaar, (artikel 3.16 Arbobesluit), gevolgd door specifieke bepalingen t.a.v. een veilig gebruik voor steigers (artikel 7.23b Arbobesluit) en ladders of trappen (artikel 7.23a Arbobesluit). Inspecties gaven aan dat de periodieke (jaarlijkse) keuring vaak niet was uitgevoerd waarbij de misvatting aan het licht kwam dat deze verplichting voor ZZP-ers niet van kracht zou zijn. Dit is op bouwlocaties wel het geval. Hierover is Stichting ZZP Nederland geïnformeerd.

Grafiek 1 Aantal overtredingen (N= 833)

In meer dan de helft van de gevallen (51%) zijn opmerkingen gemaakt over het niet veilig gebruiken van rolsteigers. In 14% van de gevallen betrof het onveilig gebruik van (gewone) steigers. In een even groot percentage het onveilig gebruiken van ladders en in 8% van de gevallen betrof dit trappen.

Grafiek 2 Overzicht geïnspecteerde onderwerpen (arbeidsmiddel)

Conclusies en vervolg

Bij de bouwactie, gericht op voorkomen van valgevaar op bouwlocaties in binnenstedelijk gebied, zijn op 84% van de bezochte locaties overtredingen geconstateerd. De werkzaamheden vinden meestal plaats binnen een kort tijdsbestek, regelmatig is de ruimte en de bereikbaarheid van de locatie slecht. Vaak worden door meerdere werkgevers gelijktijdig werkzaamheden verricht. Dit soort klussen vereist een goede organisatie van werkzaamheden terwijl daarvoor bij kleinere werken onvoldoende aandacht is. De gebruikintensiteit van ladders, trappen en rolsteigers is hoog en alledaags. De aandacht voor het correct gebruik door de werknemers kan gemakkelijk verslappen terwijl het arbeidsmiddelen betreft met een hoog risico.

Gelet op de ernst van het risico zal de Inspectie SZW de komende jaren aandacht blijven besteden aan valgevaar en achterblijvende bedrijven streng aanpakken. In 2013 zal de Inspectie SZW de bedrijven die binnen het kader van deze actie een boete hebben gekregen wederom inspecteren. Die inspectie zal zich vooral richten op de beleidsvoering van die bedrijven rondom arbeidsomstandigheden. Werknemersgedrag en de veiligheidscultuur binnen die bedrijven zijn daarbij tevens aandachtspunten.

Door Stichting Arbouw zijn in juli 2012 twee nieuwe A-bladen uitgegeven; A-blad 'Rolsteigers' en A-blad 'Ladders & Trappen'. A-bladen bevatten afspraken die werkgevers en werknemers in de bouwnijverheid hebben gemaakt om zo veilig en gezond mogelijk te werken. Bij het tot stand komen van A-bladen worden vakbranches en organisaties betrokken. Op de bijeenkomst waar Arbouw deze nieuwe A-bladen presenteert zal Inspectie

SZW de inspectieresultaten van deze bouwactie bekend maken.

Op basis van deze factsheet zal Stichting ZZP Nederland haar achterban informeren over de verplichtingen van ZZP-ers rondom het periodiek keuren van arbeidsmiddelen.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer A1053

Projectleider

Leo de Jong / Jan Vermeiren

Projectsecretaris

Egbert Sikkens

vijfkeerblauw | 508-611838

© Rijksoverheid | Augustus 2012